

Memo

aan: Algemeen Bestuur
 van: Dagelijks Bestuur
 steller: Michael van Bockel (controller)
 onderwerp: Scenario's bezuinigingsmogelijkheden primaire werkzaamheden
 t.b.v.: Ontwerp Programmabegroting 2025

Inleiding

Deze memo is een aanvulling op de Ontwerp Programmabegroting 2025. In de zienswijze op de Ontwerp Kadernota 2025 is er vanuit meerdere deelnemers de wens uitgesproken te zoeken naar potentiële bezuinigen in het jaar 2025. In de Ontwerp Programmabegroting 2025 is een aantal bezuinigingsvoorstellen reeds verwerkt. De verwerkte bezuinigingen hebben vooral invloed op bedrijfsvoering van de RUD Utrecht, en nog niet direct op de kwaliteit van de geleverde dienstverlening of de risico's die worden gelopen door de deelnemers. In deze memo zijn aanvullende mogelijkheden aangedragen die los of gezamenlijk zouden kunnen worden doorgevoerd om de bezuinigingen verder te vergroten. Deze mogelijkheden hebben allemaal direct effect op de primaire uitvoering van de taak van de RUD Utrecht en zullen daarom dus ook tot een 'lagere' kwaliteit van de uitvoering of meer risico's leiden.

Algemeen

Wanneer gekeken wordt naar de mogelijkheden in de primaire uitvoering van het werk is het van belang de aandacht daar te richten, waar keuzes ook een relevant financieel effect hebben. Posten waar relatief weinig uren besteed worden hebben ook normaliter minder mogelijkheden om 'aanzienlijke' bezuinigingen te realiseren.

Hieronder is allereerst een analyse gemaakt van de omvang van de werkzaamheden van de RUD Utrecht per thema. Daarna is voor thema's waar relatief veel uren worden besteed gekeken naar mogelijke keuzes ter bezuiniging. Van deze mogelijkheden is het financiële effect, maar ook het effect op de kwaliteit en de risico's zichtbaar gemaakt.

Hierbij is het van essentieel belang om ook een uitsplitsing te maken tussen de gemeenten en de provincie. Wanneer het werk namelijk voornamelijk voor de provincie wordt gedaan heeft dit in financiële zin geen 'voordeel' voor de gemeenten. Hieronder is een overzicht op thema opgenomen, met een overzicht of het voornamelijk provinciale, gemeentelijke werkzaamheden of beide is met daarbij het aantal uur per jaar.

Thema	Totale uren DVO/UVP 2024	Provincie	Gemeenten
Afval en circulariteit	256	x	x
Algemeen/Integraal	7.677	x	x
Asbest	8.890		x
Bedrijfsmatige mba's	34.378		x
Bodem	31.592	x	x
Complexe bedrijven	10.721	x	
Energie en duurzaamheid	3.472	x	x
Geluid en trillingen	2.663	x	x
Landschap	8.363	x	
Lokaal spoor	507	x	
Luchtkwaliteit en geur	-		
Luchtvaart	1.200	x	
Natuur en ecologie	21.882	x	
Omgevingsveiligheid	2.145	x	x
Ontgrondingen	1.465	x	
Ruimtelijke ordening	3.867	x	x
Vuurwerk	3.129	x	
Water	9.061	x	
Zwemwater	3.535	x	
Totaal	154.802		

Uit het overzicht blijkt dat het voor gemeenten vooral gaat om de thema's Asbest, Bedrijfsmatige mba's en bodem. In deze memo hebben we besloten ons (voornamelijk) daar op te richten. Besparing voor provinciale taken zijn in deze memo buiten beschouwing gebleven. Wanneer hiervoor een analyse met eventuele bezuinigingen moet worden gemaakt ligt het voor de hand dit alleen in overleg met de provincie te doen. Dan kunnen daarna de uitkomsten (en de eventuele effecten hiervan) binnen het RVO, DB en AB worden besproken.

Hieronder zal per onderwerp een analyse worden gegeven van de inhoud van het werk en de eventuele bezuinigingsmogelijkheden met daarbij ook het effect op de kwaliteit van het werk en het effect op de risico's die worden gelopen.

Asbest

De asbesttaak is één van de taken die als laatste zijn overgekomen naar de RUD Utrecht. In 2023 zijn de laatste taken overgenomen, waardoor 2024 het eerste jaar is waarin de RUD Utrecht deze taak in volle omvang uitvoert. De RUD Utrecht ziet op dit moment geen mogelijke voorstellen die logischerwijs nu besloten kunnen worden, zonder dat dit effect heeft op de kwaliteit en de mogelijke extra risico's. Binnen het toezicht bij asbest is risico-gericht werken een uitgangspunt. Eén van de manieren om dat vorm te geven is systeemtoezicht. Systeemtoezicht is toezicht waarbij niet louter gelet wordt op naleving van de wet, maar waarbij ook gekeken wordt of bedrijven zelf processen hebben die naleving van de wet waarborgen. De verwachting is dat door systeemtoezicht in te voeren, er efficiënter kan worden gewerkt zonder kwaliteitsverlies. Hiervoor is het echter nodig dat er voldoende data is, door bijvoorbeeld het uitvoeren van controles, om deze afweging op een juiste manier plaats te laten vinden. In 2024 zal hieraan aandacht worden besteed. Wij verwachten dat er vanaf 2026 mogelijkheden zijn om via systeemtoezicht efficiëntie te behalen. Nu al ingrijpen/bezuinigen zal er ook toe leiden dat deze doelstelling vanaf 2026 minder tot niet realistisch wordt.

Bedrijfsmatige MBA's

Dit onderdeel kennen we beter als het team bedrijven dat toezicht en handhaving, alsmede vergunningverlening uitvoert bij en voor bedrijven.

Toezicht en handhaving bedrijven

Voor toezicht kennen we de volgende uitsplitsing in tijdsinzet en kosten (o.b.v. tarieven 2024)

Productbeschrijving	Totale uren	Totale kosten
Fysieke controle mba cat. 1 en 2	2.355	€ 168.618
Fysieke controle mba cat. 3	8.334	€ 596.714
Fysieke controle mba cat. 4	4.480	€ 320.768
Fysieke controle mba cat. 5/6	342	€ 24.487
Complexe bedrijven (IPPC)	5.498	€ 393.657
Fysieke thema controle Milieu	239	€ 17.112
Totaal	21.248	€ 1.521.357

Het onderdeel complexe bedrijven (IPPC) wordt volledig uitgevoerd voor de provincie. De overige onderdelen zijn volledig gemeentelijk.

Hieronder zal ieder onderdeel worden behandeld.

Bij Handhaving bedrijven wordt al veel aandacht besteed aan het behalen van efficiëntie zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van het te leveren werk.

Er is een drietal onderdelen waarmee de uren en daarmee de kosten kunnen worden verlaagd. Dit betreffen achtereenvolgens de kentallen verlagen (dit kan alleen als er 'ruimte' in de kentallen zou zitten), integrale controles vervangen door themacontroles en de bezoekfrequentie verruimen. De laatste twee hebben enerzijds direct invloed op de kwaliteit van het werk en anderzijds een toename van risico's tot gevolg.

Kentallen verlagen:

Er wordt jaarlijks een analyse van de kentallen uitgevoerd. Uit de laatste analyse blijkt dat er organisatie breed en daarmee ook voor handhaving geen structurele ruimte in de kentallen bestaat die kan leiden tot een verlaging van de kosten.

Themacontroles i.p.v. integrale controles:

Dit is een zeer complexe route, omdat integrale controles al geen echte integrale controles meer zijn bij de hoogste categorie bedrijven. Deze bedrijven zijn zo groot, dat (jaarlijks) gerouleerd wordt in thema's. Bij de lagere categorie bedrijven worden wel integrale controles uitgevoerd. We komen bij de lagere categorie bedrijven nu al relatief zo weinig dat dan slechts een deel controleren onlogisch lijkt en dit sterk risico verhogend werkt.

Bezoekfrequentie

De laatste optie betreft de bezoekfrequentie verlagen. Deze frequentie verlagen resulteert in besparing van uren en zal dus in euro's het grootste effect hebben. De risico's nemen echter ook (sterk) toe. Een voorbeeld is een categorie 3 controle, welke een reguliere bezoekfrequentie heeft van om het jaar, oprekken naar eens in de drie jaar. Hierdoor komt men aan minder controles op de werkdag en dus tot een lagere jaarlijkse uitgave. Hieronder worden kort de verschillende type bedrijven vallend onder een categorie uiteengezet met de daarbij behorende risico's.

Categorie 1

De laagste controledoorlooptijd die de RUD kent. De bezoekfrequentie staat op eens in de tien jaar aangezien het milieurisico het laagst is. Categorie 1 betreft vaak bedrijven welke slechts enkele MBA's ontplooiën. Te denken valt aan kapperszaken met airco of kantoorpanden met grote stookinstallaties.

Het verlagen van de bezoekfrequentie levert in verhouding weinig winst op nu het kental laag is en de termijn hoog. Tevens is het in de huidige situatie al lastig om bij dergelijke bedrijven een vinger aan de pols te houden. Bedrijfsactiviteiten kunnen wijzigen waardoor, indien de bezoekfrequentie te laag is, een potentieel gevaarlijke situatie kan ontstaan. De praktijk leert immers dat lang niet alle activiteiten gemeld worden.

Verlaging van de frequentie levert potentieel meer risico's op. Wanneer we de frequentie echter zouden aanpassen van een keer per 10 jaar naar een keer per 15 jaar zou dit een potentiële besparing van ruim € 26.000 in totaal opleveren.

Categorie 2

Bij categorie 2 bedrijven wordt een bezoekfrequentie van eens in de zes jaar gehanteerd. Deze categorie bevat voornamelijk bedrijven met lichte MBA's. Te denken valt aan Horeca met vetputten, geuremissie/geluidsemissie en airco's. Tevens vallen in deze categorie agrariërs zonder IPPC installatie.

Dit type bedrijf is relatief vaak gevoelig in de omgeving (vanwege mogelijke overlast). Hierbij is het belangrijk om klachten en meldingen te voorkomen. Ook levert het nalaten van controles potentieel meer werk op voor de gemeente. Zo kan het niet tijdig controleren van vetputten problemen opleveren bij het gemeentelijk riool. Hieruit vloeien, vanzelfsprekend, kosten voor de gemeente voort. Tevens zijn er mogelijk gevaarlijke stoffen aanwezig welke op een juiste manier moeten worden opgeslagen ter voorkoming van schade aan mens en milieu. Wanneer de bezoekfrequentie in de basis wordt verlengd zal dit extra milieurisico opleveren.

Wanneer we de frequentie echter toch zouden verhogen van 6 naar 8 jaar zou dit een potentiële besparing van ruim € 22.000 in totaal opleveren.

Categorie 3

De classificatie 3 is vergeven aan bedrijven met een behoorlijke milieu-importantie. De bezoekfrequentie is vastgesteld op één keer per twee jaar. Te denken valt aan garagebedrijven, aluminium gietters en vleesverwerkers.

Bij dit type bedrijven zijn vaak gevaarlijke stoffen aanwezig welke op een juiste manier dienen te worden opgeslagen. Tevens wordt er vaak gewerkt met bodem bedreigende stoffen. Dit moet op een verantwoorde wijze plaatsvinden om schade aan mens en milieu te voorkomen. Wanneer de bezoekfrequentie in de basis wordt verlengd zal dit aanzienlijke extra milieurisico's opleveren. Wanneer we de frequentie echter toch zouden verhogen van om het jaar naar eens in de 3 jaar zou dit een potentiële besparing van bijna € 200.000 in totaal opleveren.

Categorie 4, 5/6 IPPC

Deze categorie betreffen de zwaarste type bedrijven binnen de provincie. Het betreft de grotere industrie. Te denken valt aan betoncentrales, asfaltcentrales, afvalverwerkers en grote opslagen met gevaarlijke stoffen. Niet enkel gaat het hier om een risico met betrekking tot gevaarlijke stoffen. Ook is het bedrijfsproces vaak complex en kunnen uitstoot alsook lozingen zorgen voor aanzienlijke schade aan mens en milieu. Gezien de milieurelevantie is de afspraak hier jaarlijks een controle uit te voeren. Gezien de grote milieu impact van dit type bedrijven is niet te adviseren de bezoekfrequentie aan te passen.

Risico gericht toezicht en handhaving systematiek

Naast bovenstaande is het belangrijk ook mee te wegen dat er middels de sinds 2023 ingevoerde RGT-systematiek (Risico gericht toezicht en handhaving systematiek) reeds een efficiëntieslag is gemaakt op bovenstaande. Sinds 2023 plant de RUD zijn werk door middel van de RGT systematiek. Deze systematiek beoogt de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten. Zo geeft het meer beweegruimte in de controlefrequenties. Uitgangspunt hierin blijft de afgesproken bezoekfrequentie. Deze kan echter worden gemuteerd aan de hand van interne data.

Dit gebeurt momenteel op basis van de geregistreerde installaties en opslagen, de aanwezige MBA's en het aantal geconstateerde overtredingen.¹ Zo is een situatie denkbaar waarin een categorie 3 bedrijf niet om het jaar wordt bezocht maar eens in de drie jaar omdat er de afgelopen controles geen overtredingen zijn geconstateerd en de inzet dus ergens anders een nuttigere uitwerking zou hebben. Nu de bezoekfrequentie niet vast staat maar op basis van objectieve kaders bewegelijk is, wordt reeds tegemoet gekomen aan de vraag naar efficiëntie zonder hierbij de kwaliteit van het werk te raken. Hierbij moet ook worden geconstateerd dat de huidige (gegenereerde) jaarlijsten in de huidige situatie al langer zijn dan de middelen die hiervoor in het DVO beschikbaar zijn. Dit risico en de omvang hiervan wordt enkel groter indien de standaard controlefrequentie ruimer wordt vastgesteld.

Vergunningverlening bedrijven

Binnen vergunningverlening bedrijven zit zowel vergunningverlening als meldingen. De producten zien er als volgt uit.

Productbeschrijving	Totale uren	Som van Kosten UP 2024
Aandachtsdossiers Bedrijfsmatige mba's Vergunningverlening	768	€ 59.136
Actualisatie vergunningen	317	€ 24.409
Advisering beschikking regulier Bedrijfsmatige mba's overig	611	€ 47.047
Advisering milieudeel Oprichtings- of revisievergunning cat. 3	318	€ 24.486
Advisering milieudeel Oprichtings- of revisievergunning cat. 4	0	€ 0
Advisering veranderingsvergunning bedrijfsmatige mba	300	€ 23.100
Beschikking regulier Bedrijfsmatige mba's	1.273	€ 98.021
Intrekkingsbesluit	295	€ 22.715
Maatwerk Bedrijfsmatige mba's	572	€ 44.044
Melding activiteit/informatieplicht bedrijfsmatige mba overig	260	€ 20.020
Melding lozen buiten inrichtingen	168	€ 12.968
Melding omgevingsplan	4.261	€ 328.120
Onderzoek actualiteit vergunningen	494	€ 38.038
Ontheffing stortverbod (o.a. slootdemping)	32	€ 2.464
Oprichtings- of revisievergunning cat. 3	370	€ 28.490
Oprichtings- of revisievergunning cat. 4	954	€ 73.458
Verstrekken informatie	355	€ 27.335
Vooroverleg voeren Bedrijfsmatige mba's	1.010	€ 77.770
Wijziging van voorschriften (ambtshalve)	61	€ 4.697
Wijziging van voorschriften (op verzoek)	43	€ 3.311
Totaal	12.463	959.630

Kentallen verlagen

Ook hier is allereerst gekeken of er nog structurele 'ruimte' bij de kentalproducten bestaat middels de jaarlijkse analyse. Dat is helaas niet het geval.

Derhalve is ook hier gekeken naar aanpassingen die effect zullen hebben op de kwaliteit en eventuele risico's.

Afschaffen 'vooruitgeschoven posten'

Enkele medewerkers van de RUD Utrecht zijn wekelijks op locatie bij de gemeente te vinden, wat ook wel bekend staat als 'vooruitgeschoven posten'. Hoewel dit als plezierig en verbindend wordt ervaren, blijkt dat het efficiënter is voor de aansturing van medewerkers en het uitvoeren van werkzaamheden wanneer zij zich op het RUD-kantoor bevinden. Het opheffen van deze 'vooruitgeschoven posten' kan de efficiëntie verhogen, maar het zou ook betekenen dat er minder direct contact is met de gemeente, wat nadelig is voor de samenwerking (benaderbaarheid). De verwachte besparing is ongeveer 300 uur en ruim € 23.000 in totaal.

Beoordeling van meldingen/informatieplicht achterwege laten

Hoewel aanvragen voor een vergunning een weloverwogen en tijdige afhandeling behoeven (de wetgever heeft immers met vergunningen bepaald dat de milieu impact groter is), bieden meldingen en/of informatieplicht een flexibele ruimte om mogelijk af te wijken van standaardprocedures en een meer risicogerichte aanpak te hanteren. Dit kan betekenen dat niet alle meldingen dezelfde diepgaande beoordeling vereisen zoals bij vergunningsaanvragen. Door een flexibeler benadering kunnen de benodigde middelen efficiënter worden ingezet en kunnen potentiële risico's gerichter worden aangepakt.

¹ Momenteel wordt ook een gebiedsfilter ontwikkeld welke rekening gaat houden met de ligging van het bedrijf in de regio.

Met de recente inwerkingtreding van de Omgevingswet, zijn we momenteel bezig met het verkennen van de nieuwe stroom meldingen en informatieplichten en welke activiteiten hierbij de meeste nadruk krijgen. De ervaringen uit de praktijk zou moeten bepalen of het noodzakelijk is om alle ontvangen meldingen en/of informatieplichten inhoudelijk te beoordelen.

Na het vergaren van ervaring met meldingen en/of informatieplichten met betrekking tot milieubelastende activiteiten, kan blijken dat:

- Sommige 'activiteiten' geen diepgaande beoordeling vereisen;
- 'Activiteiten' altijd correct en volledig worden ingediend;
- Sommige 'activiteiten' een zeer lage milieu-impact hebben.

In deze gevallen kan worden overwogen om deze activiteiten alleen te registreren en verder af te handelen met een geautomatiseerd proces. Een andere optie kan zijn om handhaving voor sommige activiteiten in te zetten als een vangnet. Echter blijkt uit de praktijk dat als een melding/informatieplicht aan de voorkant niet juist is ingediend, handhaving langer bezig is met het repareren hiervan aan de achterkant. Wat weer een toename in kosten met zich meebrengt.

Om weloverwogen keuzes te maken, hebben we echter eerst voldoende ervaring en data nodig om deze werkwijze in te kunnen voeren. Dit is in totaal echter een werkstroom die ruim € 350.000 aan kosten met zich meebrengt. Het is dus interessant om na het verkrijgen van meer historische informatie in 2024 (en 2025), hierop weloverwogen keuzes te maken.

4-ogenprincipe weglaten

Om de kwaliteit van onze producten te borgen, gebruiken we het '4-ogenprincipe'. Dat betekent dat we verschillende controles uitvoeren op de documenten voordat ze worden verzonden. Voorbeelden hiervan zijn:

- Het controleren van afrondingsbrieven door een collega op de inhoud en (indien nodig) een jurist op de juridische grondslag;
- Bij besluiten voeren we controles uit op inhoudelijke, juridische en handhaafbaarheidsaspecten.

Een manier om kosten te besparen is door veranderingen aan te brengen in dit proces, met name door deze controlestappen te verminderen. Als we deze controles achterwege laten, kan het proces sneller verlopen, wat op korte termijn kan leiden tot kostenbesparingen. Op lange termijn kan het echter gevolgen hebben voor de kwaliteit van de dienstverlening. Het is belangrijk om voorzichtig te zijn met het afschaffen van de kwaliteitstoetsen en de mogelijke gevolgen van deze aanpassingen goed te overwegen, zodat we nog steeds de nodige kwaliteit en nauwkeurigheid behouden in onze producten.

Wanneer alle kwaliteitstoetsen zouden worden afgeschaft (dus ook voor de provinciale producten) kan ruim € 105.000 bespaard worden. Gevolg is echter wel dat er op geen enkele uitgaand stuk meer een juridische en/of collegiale toets wordt uitgevoerd.

Bodem

Totale urenverdeling naar gemeente en provincie:

Bodemtaken	Totale uren
Provincie	15.661
Gemeenten	15.931
Totaal	31.592

Gezien de recente verschuivingen, als gevolg van de Omgevingswet, van de Provinciale Wbb-taken naar de gemeenten (en hiermee ook naar de ODRU gemeenten) zijn inschattingen gemaakt, op basis van dynamiek in het verleden, voor de uitvoering van de nieuwe taken onder de Omgevingswet per deelnemer voor de komende jaren.

Tot nu toe ontvangen de voormalige bevoegd gezagen (PU, Amersfoort en Utrecht) een bijdrage in de apparaatskosten via het Rijk. Met het besluit van 24 oktober 2023 heeft GS besloten dat apparaatskosten van de VTH-basistaken die de Provincie Utrecht ontvangt op bodemgebied door te zetten naar de deelnemers middels de omgevingsdiensten. Deze afspraken richten zich op de basistaken (de basistaken zijn de VTH-taken bodem taken uit de Wbb, waarvoor onder de Omgevingswet de bevoegdheid over gaat van de provincie naar de gemeente). Deze basistaken worden verplicht uitgevoerd door de Omgevingsdiensten. Hiermee is de inzet voor de basistaken voor 2 jaar (voor 2024 en 2025) geborgd via de middelen die de provincie beschikbaar stelt.

Op dit moment is de Omgevingswet net in werking getreden. Monitoring vindt zowel door de OD's in samenspraak met de Provincie alsook landelijk plaats met name wat het effect van deze verschuivingen zijn en hiermee ook het gevolg voor de benodigde capaciteit voor de uitvoering van zowel de basis- als de plustaken. Op dit moment is dan ook geen reële inschatting te maken waar bezuinigingsmogelijkheden liggen voor de uitvoering van deze specifieke basis en plustaken. Door vast te houden aan de keuze om de huidige basis- en plustaken Bodem structureel bij de RUD te (blijven) beleggen zullen er géén frictiekosten zijn voor de eigenaren en worden samen met de ODRU stappen gezet richting één omgevingsdienst met een robuuste Bodem en Ondergrond afdeling en waardevolle kennis en capaciteit blijven behouden. Dit is ook in november 2023 als zodanig in het Algemeen Bestuur besproken.

Als gevolg van de Omgevingswet zullen de bodemtaken voor de provincie geleidelijk afnemen. Met de provincie Utrecht is uitgebreid gesproken over de afname van deze taken over de periode 2024-2027. Hierbij zijn reeds inschattingen gemaakt en deze zijn verwerkt in de afbouw van de uren bodemtaken in 2025 en het meerjarenperspectief.

Voor de overige RUD-deelnemers (uitgezonderd Amersfoort en Utrecht) zal het afschalen van de bodemuren (in de basistaken) leiden tot een lagere bijdrage vanuit de apparaatskosten van de provincie en daarmee per saldo een bezuiniging voor de provincie opleveren. Vanaf 2026 is er 2 jaar ervaring opgedaan met deze verschuiving en lijkt een analyse naar mogelijke bezuinigingsmogelijkheden voor de bodemtaken meer opportuun.